

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова
ВСП «Фаховий коледж ОНУ імені І.І. Мечникова»

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні Педагогічної ради
Фахового коледжу
ОНУ імені І.І. Мечникова
24 лютого 2023 р., протокол № 5

Голова Педагогічної ради
Ольга ШКОГОСЯН

ПРОГРАМА
атестації здобувачів фахової передвищої освіти

освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра
за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та
страхування

Схвалено
на засіданні навчально-методичної комісії
Фахового коледжу ОНУ імені І.І.Мечникова
Протокол № 3 від 24.02. 2023 р.

Голова НМК

Юлія МАКСИМОВА

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ.....	5
1.1. Банківська система.....	5
1.2. Податкова система.....	8
1.3. Бюджетна система.....	12
1.4. Фінанси.....	15
1.5. Бухгалтерський облік і звітність банківських установ...	20
2. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЇ.....	24
3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ АТЕСТАЦІЇ.....	25
4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	27
ДОДАТКИ	29

ВСТУП

Кваліфікаційний іспит зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування проводиться згідно вимог, визначених Стандартом фахової передвищої освіти освітньо-професійного ступеня – фаховий молодший бакалавр, галузь знань 07 Управління та адміністрування, спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування, що затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 22.06.2021 року № 700, освітньо-професійною програмою підготовки фахового молодшого бакалавра з фінансів, банківської справи та страхування, навчальним планом.

Програма розроблена для атестації здобувачів фахової передвищої освіти за освітньо-професійним ступенем фахового молодшого бакалавра за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування (ОПІ Фінанси, банківська справа та страхування).

Мета атестації полягає у встановленні відповідності результатів навчання, досягнутих здобувачами фахової передвищої освіти в процесі навчання, вимогам освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування.

Завдання кваліфікаційного іспиту полягає в тому, щоб випускники продемонстрували сформовані наступні компетентності:

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів фінансової науки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Спеціальні компетентності

СК 01. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для розв'язання складних завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 02. Здатність здійснювати професійну діяльність згідно з вимогами законодавства.

СК 03. Розуміння особливостей функціонування сучасної національної та світової фінансових систем та їх структури.

СК 04. Розуміння принципів організації фінансових відносин.

СК 05. Здатність застосовувати принципи, методи і процедури бухгалтерського обліку.

СК 06. Здатність складати й аналізувати фінансову звітність.

СК 07. Здатність самостійно виконувати складні завдання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 09. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 10. Здатність здійснювати ефективні комунікації між фахівцями і користувачами послуг у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати рівень професійної підготовки у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

та досягнені результати навчання:

РН 01. Знати свої права як члена суспільства, розуміти цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України.

РН 07. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань.

РН 11. Застосовувати принципи, методи і процедури бухгалтерського обліку у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

РН 12. Формувати й аналізувати форми фінансової звітності та правильно інтерпретувати отриману інформацію

РН 14. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації до фахівців і користувачів послуг у сфері фінансів, банківської справи та страхування для досягнення спільної мети

РН 17. Демонструвати належний рівень знань та постійно підвищувати рівень особистого професійного розвитку.

Атестація здобувачів фахової передвищої освіти включає завдання з п'яти обов'язкових освітніх компонентів освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа та страхування галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування та складається із трьох відкритих запитань.

1. ХАРАКТЕРИСТИКА ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

1.1. БАНКІВСЬКА СИСТЕМА

Тема 1. Сутність банківської системи України

Походження, розвиток та функції комерційних банків. Банківська діяльність: поняття, процес становлення, функції. Організація і функціонування провідних банківських систем зарубіжних країн. Етапи формування сучасної банківської системи України. Становлення, розвиток банківської системи України та основні зовнішні чинники, які на нього впливають. Банк як головна складова фінансово-кредитної системи.

Тема 2. Організація діяльності банку

Організаційна структура та управління банком. Функції та компетенція загальних зборів учасників банку, наглядової ради, правління (ради директорів), ревізійної комісії, служби внутрішнього аудиту та постійно діючих комітетів. Сутність, основні принципи організації банківських операцій, їх класифікація. Взаємодія структурних підрозділів банку при виробництві і продажу банківських послуг. Концепції управління діяльністю банку. Організація планування і контролю роботи банку. Оптимізація внутрішньобанківського управління. Ліцензування банківської діяльності. Передумови отримання банківської ліцензії та умови її відкликання.

Тема 3. Центральний банк у банківській системі країни

Походження та основні напрямки діяльності центральних банків. Причини і шляхи створення центральних емісійних банків. Організаційно-правові основи центральних банків провідних країн світу. Завдання та функції центрального банку. Відображення діяльності центрального банку в балансі. Проблема незалежності центрального банку від органів державної влади. Основні фактори, що визначають незалежність центрального банку. Інструменти грошово-кредитної політики Європейського Центрального Банку.

Особливості становлення Національного банку України як центрального банку. Основні принципи організації системи Національного банку. Економічна самостійність Національного банку. Взаємовідносини з органами державної влади. Функції та операції НБУ. Органи управління і структура НБУ (функціональна і регіональна). Фінансове забезпечення діяльності НБУ.

Тема 4. Банки як провідні суб'єкти фінансового посередництва. Функції банків

Фінансові посередники на грошовому ринку. Сутність поняття «банк». Види та класифікація банків. Банківські об'єднання. Функції банків, види банківських операцій. Створення та державна реєстрація банківських установ. Документи, які подаються до територіального управління НБУ для його державної реєстрації. Відокремлені структурні підрозділи банку. Порядок реєстрації представництв іноземного банку.

Форми і порядок реорганізації банківських установ.

Тема 5. Операції банків по обслуговуванню платіжного обігу

Характеристика платіжного обороту. Суть і принципи організації безготівкових розрахунків. Системи і законодавча база розрахунків в Україні. Відкриття і ведення банківських рахунків. Характеристика різних видів рахунків. Форми та способи безготівкових розрахунків, сфера використання і порядок проведення розрахункових операцій. Особливості оформлення розрахункових документів та порядок їх приймання і виконання банками: розрахунки із застосуванням платіжних доручень та платіжних вимог-доручень; порядок здійснення розрахунків чеками та акредитивами; примусове та договірне стягнення (списання) коштів. Особливості розрахунків за допомогою систем дистанційного обслуговування. Міжбанківські розрахунки в Україні. Необхідність і види міжбанківських розрахунків. Здійснення міжбанківських розрахунків через систему електронних платежів (СЕП). Основні завдання, функції та принципи організації роботи СЕП. Програмно-технологічна структура СЕП. Особливості застосування внутрішньобанківських платіжних систем. Здійснення міжбанківських розрахунків через прямі кореспондентські відносини.

Тема 6. Операції банків з формування власного капіталу

Економічна характеристика та джерела формування банківських ресурсів, їх класифікація. Балансові та позабалансові джерела формування ресурсів банку. Поняття ресурсного потенціалу банку. Власний капітал банку, його структура, джерела формування, функції та значення. Структура балансового та регулятивного капіталу банку, його вплив на формування власного капіталу банку. Характеристика фондів, що формують його капітал. Резервні і спеціальні фонди. Роль прибутку у формуванні власного капіталу. Достатність капіталу банку. Фактори, що визначають достатність капіталу банку. Основні критерії і стандарти оцінки власного капіталу банку згідно вимог Базельської угоди. Показники нормативів капіталу для банків України.

Тема 7. Операції банків із залучення коштів

Економічний зміст депозитних операцій, їх класифікація та загальна характеристика. Особливості депозитних рахунків до запитання, строкових та ощадних вкладів; їх переваги і недоліки. Особливості укладання депозитного договору та встановлення депозитної процентної ставки. Фактори, які впливають на рівень депозитного процента. Механізм здійснення строкових депозитних операцій з юридичними особами. Система страхування (гарантування) вкладів населення в банках. Класифікація депозитів фізичних осіб, їх загальна характеристика. Права вкладників. Правовий режим вкладників. Вклади (депозити) до запитання фізичних осіб у банківських установах. Строкові вклади фізичних осіб до банківської установи. Довіреність на розпорядження вкладом. Порядок складання і використання заповітів. Порядок видачі вкладу після смерті вкладника. Порядок розпорядження рахунками неповнолітніх та інших

клієнтів, визнаних недієздатними.

Тема 8. Операції банків із запозичення коштів

Економічний зміст операцій з недепозитного запозичення коштів, їх загальна характеристика. Міжбанківська торгівля ресурсами. Роль міжбанківського кредитування, функції та структура ринку міжбанківських кредитів. Практика здійснення операцій з міжбанківського кредитування. Особливості одержання централізованих кредитів від НБУ. Механізми рефінансування

комерційних банків. Операції, пов'язані з отриманням (наданням) кредитів від інших банків. Відмінність міжбанківських кредитів та депозитів. Випуск незабезпечених боргових зобов'язань банку як засіб запозичення ресурсів. Поняття субординованого боргу. Випуск банківських облігацій та депозитних сертифікатів.

Тема 9. Кредитні операції банків.

Класифікація банківських кредитів. Принципи кредитування. Види позичкових рахунків. Кредитна політика комерційного банку, її сутність, функції і роль. Умови кредитування комерційними банками. Кредитний договір, його зміст та порядок укладання. Оцінка кредитоспроможності позичальника. Методи оцінки: на основі системи фінансових коефіцієнтів, на основі аналізу грошового потоку, на основі аналізу ділового ризику.

Форми забезпечення банківських позичок, їх характеристика. Ціна банківського кредиту – процент і комісія. Фактори впливу на рівень процентної ставки на кредит. Етапи процесу банківського кредитування, їх зміст та характеристика.

Поняття і сутність кредитного ризику. Фактори, які враховують при визначенні кредитного ризику. Заходи, спрямовані на мінімізацію втрат від кредитного ризику. Формування резервів для покриття можливих втрат від кредитних операцій.

Тема 10. Операції банків з цінними паперами

Банки - учасники ринку цінних паперів. Загальна характеристика діяльності банків на ринку цінних паперів. Правові основи діяльності банків на ринку цінних паперів. Види цінних паперів і операції з ними в комерційному банку. Емісійні операції банків. Мета емісійних операцій. Етапи емісійної діяльності банків. Особливості емісій банками облігацій і ощадних сертифікатів. Інвестиційні операції банків з цінними паперами. Етапи процесу інвестування в цінні папери. Стратегічні та портфельні інвестиції банків. Формування банком портфеля інвестицій та управління ним.

Професійна діяльність банків на ринку цінних паперів.

Запитання для підготовки з дисципліни «Банківська система»

1. Активні банківські операції та їх характеристика.
2. Банки, як суб'єкти господарювання, їх види та функції.
3. Банківський відсоток, його види, способи та методи нарахування.

4. Види банківських систем.
5. Джерела утворення запозичених коштів банку.
6. Емісійні операції банків.
7. Інвестиційні операції банків.
8. Капітал банку: склад, структура та основні функції.
9. Касові операції банків.
10. Класифікація банківських операцій і послуг.
11. Кредитна угода та етапи процесу кредитування.
12. Кредитні операції банків.
13. Напрями формування та використання залучених коштів банку.
14. Операції банків з цінними паперами: загальна характеристика.
15. Організація грошового обігу в банках.
16. Пасивні банківські операції: їх види та характеристика.
17. Передумови виникнення банківської справи.
18. Поняття банківського кредиту та його класифікація.
19. Посередницькі операції комерційних банків з цінними паперами.
20. Принципи та умови банківського кредитування.
21. Види банків і порядок їх створення в Україні
22. Регулювання діяльності банків.
23. Розвиток банківського діла.
24. Роль, значення та організація діяльності НБУ.
25. Системи безготівкових розрахунків.
26. Структура банківських ресурсів.
27. Сутність сучасного банку.
28. Сутність та структура банківської системи.
29. Суть, значення та загальна характеристика банківських інвестицій.
30. Форми безготівкових розрахунків.

1.2. ПОДАТКОВА СИСТЕМА

Тема 1. Сутність та історичний розвиток системи податків

Податки в системі фінансових категорій. Їх функції і принципи оподаткування. Що визначає крива Лаффера? Виникнення податків. Формування фінансової системи. Фінансове облаштування зарубіжних країн.

Тема 2. Податкова система України

Класифікація податків і зборів, способи їх стягнення. Історія розвитку податкової системи України. Поняття і функції податків та зборів. Елементи, що застосовуються в податковій системі: платники, об'єкт оподаткування, база оподаткування, ставка оподаткування, податковий період, податкова адреса.

Тема 3. Організація податкової служби і податкової роботи

Структура управління державною податковою службою. Її завдання і основні функції. Права, обов'язки і відповідальність державних податкових

адміністрацій. Основні закони України, що регулюють оподаткування. Облік платників податків. Державний реєстр платників юридичних та фізичних осіб-підприємців. Адміністрування податків і зборів в Україні.

Тема 4. Прямі та непрямі податки. Загальнодержавні і місцеві податки та збори.

Сутність прямих і непрямих податків, загальнодержавних і місцевих податків, внесків на обов'язкове державне пенсійне і соціальне страхування. Державні позабюджетні фонди. Основні фінансові заходи по соціальному захисту населення. Структура податків у наповненні дохідної часті Державного бюджету України в 2020 і 2021 році.

Тема 5. Податкова політика в системі державного регулювання економіки

Поняття про податкову політику. Мета та завдання податкової політики. Елементи податкової політики. Основні засади податкового законодавства України. Закон про Державний бюджет на 2022 р. Основні економічні показники розвитку держави: мінімальна зарплата, прожитковий мінімум, мінімальна пенсія, податкова соціальна пільга.

Тема 6. Податок на додану вартість

Загальна характеристика, платники і об'єкт оподаткування ПДВ. Недоліки та переваги податку. Алгоритм розрахунку ПДВ. Платники податку. База оподаткування. Облік податкових зобов'язань і податкового кредиту. Декларація з ПДВ. Пільги по ПДВ. Звітність з ПДВ.

Тема 7. Оподаткування прибутку підприємств.

Сутність прибуткового оподаткування. Показники прибутку. Необхідність оподаткування прибутку підприємств. Недоліки та переваги податку. Платники податку на прибуток і об'єкт оподаткування. Валові доходи, валові витрати, амортизаційні відрахування. Вплив амортизації основних засобів та заробітної плати на розрахунок податку на прибуток. Ставки податку. Пільги з податку. Порядок заповнення декларації з податку на прибуток.

Тема 8. Неприбуткові підприємства, установи та організації.

Особистості оподаткування неприбуткових організацій. Визначення їх статусу і реєстрації. Податки, які вони сплачують. Баланс і фінансовий звіт неприбуткових підприємств. Звіт о доходах і видатках.

Тема 9. Податок на доходи фізичних осіб

Сутність податку на доходи фізичних осіб. Платники податку. Податкові агенти. Активні та пасивні доходи. Податкова соціальна пільга з ПДФО. Пільги з податку на доходи фізичних осіб. Відшкодування з Держбюджету частки податку. Ставки податку. Нова форма звітності з податку на доходи фізичних осіб з 2021 року у складі об'єднаної звітності з ПДФО і Єдиного соціального внеску для юридичних осіб. Періоди подання декларації.

Тема 10. Спеціальні податкові режими. Спрощена система оподаткування в Україні.

Сутність спрощеної системи оподаткування в Україні та необхідність її застосування. Критерії, групи. Єдиний податок. Сутність. Податки, від

сплати яких звільнено. Платники податку. Ставки податку. Пільги з податку. Ведення обліку та складання звітності. Порядок переходу або обрання цієї системи. Зміни в 2021 році у зв'язку з пандемією. Складання звітності підприємців 1.2 та 3 групи.

Тема 11. Єдиний соціальний внесок

Єдиний соціальний внесок як обов'язковий платіж для підприємств, фізичних осіб-підприємців. База і об'єкт нарахування ЄСВ. Порядок формування і подання страховальниками звіту з ЄСВ. Зміни в 2021 році. Категорії пільговиків. Вплив ЄСВ на нарахування пенсійного стажу, на прибуток підприємств.

Тема 12. Акцизний податок

Поняття акцизного податку. Платники і об'єкт оподаткування. Порядок розрахунку акцизного податку. Пільги по акцизному податку. Необхідність застосування акцизів. Недоліки та переваги податку. Платники. Об'єкт оподаткування. Ставки податку. Дати сплати податку. Групи підакцизних товарів. Два види акцизного податку. Звітність.

Тема 13. Екологічний податок

Сутність та платники податку. Об'єкт та база оподаткування. Ставки податку за викиди в атмосферне повітря. Ставки податку за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти. Ставки податку за розміщення відходів. Порядок обчислення податку. Порядок подання податкової звітності та сплати податку.

Тема 14. Військовий збір – єдиний збір в бюджет України

Платники військового збору. Відповідальні за утримання (нарахування) та сплату (перерахування) військового збору до бюджету. Об'єкт оподаткування. Ставка військового збору. Порядок нарахування. Звітність. Зміни в 2021 році. Об'єднана звітність з ПДФО. ЄСВ та військового збору.

Тема 15. Рентна плата – новий податок з 2015 р.

Склад рентної плати. Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин. Рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин. Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України. Рентна плата за спеціальне використання води. Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів. Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами аміаку територією України

Подання декларації і строки сплати рентної плати Ставки рентної плати. Відповідальність платників рентної плати та контроль за її справлянням.

Тема 16. Податок на майно.

Сутність застосування системи місцевих податків та зборів. Склад податку на майно Місцеві податки: 1) транспортний податок – база оподаткування, об'єкт, ставка та платники податку; 2) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; – база оподаткування, об'єкт, ставка та

платники податку, пільги, штрафи, особливості для юридичних осіб; 3) плата за землю – база оподаткування, об'єкт, ставки та платники податку, пільги, особливості нарахування, органи, що встановлюють ставки; Сутність та характеристика місцевих зборів: 1) збір за місця для паркування транспортних засобів – база оподаткування, об'єкт, ставки та платники збору, базовий (податковий) звітний період; 2) туристичний збір як факультативний (необов'язковий) місцевий збір, який встановлюється сільськими, селищними, міськими радами. Платники, податкові агенти, розрахунок збору.

Тема 17. Правопорушення у сфері оподаткування. Податковий контроль. Електронний документообіг.

Сутність поняття «уникнення податків» та «ухилення від податків». Функції податкового контролю та правопорушення в сфері оподаткування. Види відповідальності за порушення податкового законодавства. Електронний кабінет платників податків. Реєстри платників податків. Реєстри неприбуткових організацій, пошук фіскального чеку тощо.

Запитання для підготовки з дисципліни «Податкова система»

1. Акцизний податок – його дві частини.
2. Екологічний податок.
3. Єдиний соціальний внесок як особливий обов'язковий платіж. Пільги, стягнення ЄСВ. Звітність в 2021 році.
4. Загальнодержавний збір – військовий збір. Особливості стягнення. Ставка.
5. Єдиний податок. Кількість груп спрощенців. Облік і звітність спрощенців. Ставки. Порядок переходу на спрощену систему.
6. Класифікація податків і зборів. Прямі і непрямі податки. Загальнодержавні та місцеві податки і збори. Їх структура в дохідній часті бюджету.
7. Контролюючі органи. :Державна фіскальна служба України ,Державна аудиторська служба України, Митна служба України. Рахункова палата. Їх права і функції.
8. Мінімальна зарплата і прожитковий мінімум у 2022 р. Вплив цих показників на розмір податків і пільг.
9. Місцеві збори: туристичний збір і збір за паркування Об'єкт і база оподаткування, податковий період, терміни сплати, надання звітності
10. Основні засади податкового законодавства України. Зміни у структурі податків і зборів .
11. Елементи податків .Платники податків і зборів, їх права та обов'язки. Податкові агенти.
12. Податок з доходів фізичних осіб: ставки , пільги. Відшкодування з податку . Активні та пасивні доходи. Звітність.
13. Податок на додану вартість: об'єкт ставки, пільги. Податковий кредит та податкові зобов'язання .Податкова накладна. Звітність.

14. Податок на прибуток підприємств. Формування дохідної частини бюджету України у 2021 р. податком на прибуток.
15. Поняття податкової системи України. Класифікація податків.
16. Рентна плата. Її склад.
17. Системи оподаткування в Україні: загальна та спрощена.
18. Соціальна податкова пільга у 2022 р., порядок її обчислення.
19. Рентна плата Ставки рентної плати. Відповідальність платників рентної плати та контроль за її справлянням
20. Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин. Рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин
21. Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України.
22. Рентна плата за спеціальне використання води.
23. Рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів.
24. Податок на майно. Склад податку на майно
25. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки
26. Транспортний податок.
27. Ставки податку. Базові та граничні ставки Абсолютні та відносні ставки.
28. Податкова декларація. Особи, відповідальні за складання звітності. Подання та внесення змін до податкової звітності. Електронний документообіг.
29. База оподаткування земельним податком Оподаткування земельних ділянок, наданих на землях лісогосподарського призначення (незалежно від місцезнаходження), земельним податком. Ставка земельного податку за земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких проведено (незалежно від місцезнаходження)
30. Орендна плата. Строк сплати орендної плати за землю. Звітність.

1.3. БЮДЖЕТНА СИСТЕМА

ТЕМА 1. ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ БЮДЖЕТУ ТА ЙОГО РОЛЬ У РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Економічний зміст та призначення бюджету. Бюджет як центральна ланка фінансової системи. Функції бюджету. Економічна природа бюджету. Роль бюджету у соціально-економічному розвитку суспільства

ТЕМА 2. БЮДЖЕТНА СИСТЕМА І БЮДЖЕТНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНИ

Сутність бюджетної системи . Принципи побудови бюджетної системи України. Складові бюджетної системи України. Критерії розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи. Законодавча і нормативна база функціонування бюджетної системи. Основи бюджетного устрою.

ТЕМА 3. ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ

Роль Державного бюджету та його призначення . Становлення сучасних бюджетних відносин. Функції державного бюджету. Призначення бюджету в ринковій економіці. Бюджет як основний фінансовий план держави.

ТЕМА 4. ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ БЮДЖЕТІВ

Структура доходів бюджетів . Податкові надходження. Неподаткові надходження та доходи від операцій з капіталом. Офіційні трансферти. Державні цільові фонди.

ТЕМА 5. СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Податкова система та принцип її побудови. Податкова політика. Економічний зміст та функції податків. Елементи податку та їх характеристика. Система податків і податкові платежі та їх класифікація.

ТЕМА 6. СИСТЕМА ВИДАТКІВ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

Економічний зміст видатків бюджетів в Україні, їх склад та структура. Видатки бюджетів та їх роль у фінансовому забезпеченні потреб економічного і соціального розвитку суспільства. Бюджетне фінансування.

ТЕМА 7. ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Місцеві бюджети та їх роль у бюджетній системі України. Доходи місцевих бюджетів. Видатки місцевих бюджетів. Регулювання міжбюджетних відносин.

ТЕМА 8. БЮДЖЕТНЕ ПЛАНУВАННЯ

Завдання і принципи бюджетного планування. Методи бюджетного планування. Бюджетна класифікація

ТЕМА 9. ОРГАНІЗАЦІЯ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ

Організація роботи із складання, розгляду і затвердження бюджету.

Складання, розгляд і затвердження Державного бюджету. Складання, розгляд і затвердження місцевих бюджетів.

ТЕМА 10. ФІНАНСУВАННЯ ВИДАТКІВ ЗА БЮДЖЕТНИМИ ПРИЗНАЧЕННЯМИ

Видатки бюджету на державне управління і судову владу. Видатки на національну оборону, правоохоронну діяльність і забезпечення безпеки держави. Видатки бюджету на соціальний захист і соціальне забезпечення населення. Фінансове забезпечення соціально-культурних закладів і установ. Фінансування розвитку освіти і науки. Фінансове забезпечення охорони здоров'я. Видатки бюджету на розвиток економіки.

ТЕМА 11. ДЕРЖАВНИЙ КРЕДИТ І ДЕРЖАВНИЙ БОРГ УКРАЇНИ

Сутність державного кредиту, його необхідність і роль у формуванні фінансових ресурсів держави. Функції державного кредиту. Види і форми державного кредиту, їх зміст і характеристика. Поняття державного боргу. Поточний і капітальний державний борг. Вплив

державного боргу на фінансову безпеку держави. Методи управління державним боргом, їх характеристика. Зовнішній і внутрішній державний борг України: склад, причини виникнення, наслідки існування та заходи щодо його скорочення.

ТЕМА 12. ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ

Організація і порядок виконання бюджету. Звітність про виконання бюджетів. Державний фінансовий контроль за виконанням бюджету.

Запитання для підготовки з дисципліни «Бюджетна система»

1. Структура бюджетної системи України.
2. Бюджет, як основний фінансовий план держави.
3. Бюджетна класифікація.
4. Класифікація доходів бюджету.
5. Класифікація видатків та кредитування бюджету. Таємні видатки.
6. Класифікація фінансування бюджету.
7. Класифікація боргу.
8. Складові частини бюджету. Загальний і спеціальний фонди.
9. Дефіцит та профіцит бюджету в 2021 та 2022 рр., залишок бюджетних коштів.
10. Джерела фінансування бюджету.
11. Управління державним боргом та гарантованим державою боргом.
12. Стадії та учасники бюджетного процесу.
13. Застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі.
14. Розпорядники бюджетних коштів. Бюджетні призначення та асигнування.
15. Резервний фонд бюджету. Державний фонд регіонального розвитку.
16. Державний дорожній фонд. Державний фонд поводження з радіоактивними відходами. Державний фонд розвитку водного господарства.
17. Структура місцевих бюджетів. Склад доходів та видатків місцевих бюджетів .
18. Складання, розгляд, затвердження, виконання та звітність місцевих бюджетів.
19. Бюджетний механізм. Бюджетне планування.
20. Міжбюджетні відносини і система бюджетного вирівнювання.
21. Система видатків бюджету.
22. Система доходів бюджету.
23. Сутність, призначення та роль бюджету держави.
24. Освітня субвенція. Медична субвенція.
25. Контроль за дотриманням бюджетного законодавства та відповідальність за порушення.

1.4 ФІНАНСИ

Тема 1. Сутність фінансів, їх функції і роль

Предмет науки про фінанси. Фінанси — специфічна форма суспільних відносин. Об'єктивні передумови виникнення і розвитку фінансів. Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва. Фінансове забезпечення відтворювального процесу. Фінансове регулювання і фінансове стимулювання економічних і соціальних процесів.

Тема 2. Фінансова система України

Поняття фінансової системи і теоретичні основи її побудови. Структура фінансової системи. Правові та організаційні основи фінансової системи. Державне регулювання фінансових відносин. Функції Президента, законодавчих і виконавчих органів державної влади щодо загального управління фінансовими потоками. Оперативне управління фінансовою системою. Роль фінансової системи держави у забезпеченні умов економічного зростання.

Тема 3. Фінансові ресурси України

Фонди фінансових ресурсів. Створення й використання фінансових ресурсів.

Валовий внутрішній продукт як основне джерело фінансових ресурсів. Основна частина фінансових ресурсів. Склад і структура фінансових ресурсів в економіці держави. Структура використання фінансових ресурсів в Україні. Баланс фінансових ресурсів і витрат в державі. Економічна суть фінансових ресурсів.

Тема 4. Історичний аспект становлення та розвитку фінансової науки

Проблема меркантилістської теорії. Праці раннього меркантилізму. Дослідження у фізіократів . Критика теоретичних положень фізіократів. Ф. Кене є його «Економічна таблиця». Роль французьких та англійських учених у розвитку фінансової науки. Фінансові теорії історичної школи Німеччини Фрідріх Ліст — засновник історичної школи Німеччини. Фінансова теорія Адольфа Вагнера. Ідеї українських економістів - фінансистів кінця ХІХ ст.

Регулювання економіки у вченні прихильників соціального ринкового господарства.

Тема 5. Фінансова політика

Фінансова політика — складова економічної і соціальної політики держави. Складові фінансової політики. Завдання і принципи фінансової політики. Стратегія і тактика фінансової політики.

Фінансова політика в умовах фінансової кризи. Стабілізація фінансового стану в Україні та шляхи її забезпечення.

Тема 6. Фінансовий механізм

Фінансовий механізм як сукупність форм і методів організації фінансових відносин. Взаємодія фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою. Складові елементи фінансового механізму.

Фінансові норми і нормативи; фінансові ліміти і резерви; фінансові стимули і санкції. Їх використання для активізації економічного зростання й підвищення суспільного добробуту.

Тема 7. Державні фінанси

Поняття публічного фінансового господарства і державних фінансів. Склад і структура державних фінансів, характеристика їх грошових потоків.

Державні доходи і державні витрати — основоположні категорії державних фінансів. Державні фінанси як інструмент регулювання економіки. Зміна економічних доктрин «економіки попиту» на «економіку пропонування» та її вплив на фінансові методи державного регулювання економічних процесів.

Проблеми державних фінансів у період ринкової трансформації економіки. Криза державних фінансів і шляхи фінансової стабілізації.

Тема 8. Фінанси підприємств

Сутність фінансів господарських суб'єктів і принципи їх організації. Грошові надходження від діяльності підприємств, їх склад і економічна характеристика.

Валовий і чистий дохід. Загальний і чистий прибуток. Класифікація доходів і видатків. Фінансові ресурси. Власні і залучені грошові кошти.

Особливості фінансів підприємств різних організаційно-правових форм.

Тема 9. Фінанси домогосподарств

Фінанси бюджетних установ. Кошторисне фінансування, його зміст і принципи. Неприбуткова діяльність громадських формувань і добродійних фондів. Управління процесами формування і використання фінансових ресурсів господарських суб'єктів. Розроблення балансів грошових потоків і прогнозування фінансових результатів.

Тема 10. Місцеві фінанси

Сутність місцевих фінансів, їх склад і роль у здійсненні політики зміцнення економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань.

Фінансові ресурси місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування. Загальний і спеціальний фонди місцевих бюджетів.

Обслуговування боргу місцевих рад.

Зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування в Україні.

Тема 11. Страхування і страховий ринок

Особливості фінансових відносин у сфері страхування. Функції страхування.

Класифікація страхування за об'єктами і за ознакою ризику. Принципи обов'язкового і добровільного страхування.

Страховий ринок. Організаційні форми існування страхових компаній.

Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні. Формування і розвиток страхового ринку в Україні.

Тема 12. Фінансовий ринок

Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації і розподілі фінансових ресурсів. Економічні передумови функціонування фінансового ринку в Україні. Суб'єкти фінансового ринку. Структура фінансового ринку. Грошовий ринок. Ринок кредитних ресурсів. Фондовий ринок. Правове регулювання фондового ринку. Державний контроль за випуском і обігом цінних паперів.

Фондова біржа, функції фондової біржі. Порядок допуску цінних паперів до обігу на фондових біржах. Ринок фінансових послуг. Види фінансових послуг.

Тема 13. Міжнародні фінанси

Сутність, призначення і роль міжнародних фінансів. Світові фінансові потоки: валютні, кредитні, фінансові ринки. Фінансова діяльність міжнародних організацій. Фінанси Організації Об'єднаних Націй і Європейського Союзу.

Міжнародні фінансові інституції, їх завдання, сфери діяльності, формування капіталів та ресурсів.

Тема 14. Бюджет і бюджетна система України

Бюджет як економічна і правова категорія. Місце і значення бюджету, його функції. Бюджетна система: поняття і принципи побудови. Критерії розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи. Бюджетний процес. Бюджетні права державних органів законодавчої і виконавчої влади.

Тема 15. Державні і місцеві бюджети

Державний бюджет України. Складові елементи бюджетної системи. Бюджетна система України. Економічний зміст бюджету і його ланок.

Сутність місцевих фінансів, їх склад і роль у здійсненні політики зміцнення економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань.

Бюджет розвитку місцевих бюджетів. Позички місцевим бюджетам. Обслуговування боргу місцевих рад.

Зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування в Україні.

Тема 16. Бюджетна політика, бюджетний механізм та бюджетна безпека

Поняття публічного фінансового господарства і державних фінансів. Склад і структура державних фінансів, характеристика їх грошових потоків.

Державні доходи і державні витрати — основоположні категорії державних фінансів. Система державних фінансів за їх ієрархічним рівнем — загальнодержавні і місцеві фінанси. Державні фінанси як інструмент регулювання економіки.

Тема 17. Бюджетний процес і бюджетні права органів влади й управління

Поняття, зміст і принципи бюджетного процесу. Учасники бюджетного процесу та їх повноваження. Складання проектів бюджетів. Розгляд і прийняття проекту закону про Державний бюджет України та проектів рішень про місцеві бюджети. Виконання бюджетів. Співвідношення банківської і казначейської форм виконання бюджетів. Звітність про виконання бюджетів.

Тема 18. Бюджетний дефіцит і державний борг

Джерела і методи фінансування дефіциту державних і місцевих бюджетів. Економічна сутність державного кредиту, його роль у формуванні додаткових фінансових ресурсів держави і покритті бюджетного дефіциту. Відмінність державного кредиту від банківського.

Види державного кредиту. Внутрішній і зовнішній державний кредит. Розвиток міжнародного й умовного державного кредиту.

Форми внутрішнього державного кредиту. Державні позики, їх види. Державний борг. Види державного боргу.

Тема 19. Фінансовий контроль за діяльністю суб'єктів бюджетного процесу

Економічна сутність фінансового контролю. Призначення фінансового контролю. Види фінансового контролю. Специфіка фінансового контролю. Завдання державної контрольно-ревізійної служби України. Організаційні форми фінансового контролю. Службові особи державних контрольно-ревізійних служб.

Тема 20. Податки і податкова система

Сутність і функції податків. Класифікація податків, її ознаки. Види податків. Прямі податки. Непрямі податки. Елементи системи оподаткування. Теоретичні питання перекладання податків та ухилення від їх сплати. Податкова система: поняття, основи побудови. Становлення та розвиток податкової системи України. Податковий кодекс України.

Тема 21. Теоретичні основи фінансового менеджменту

Фундаментальні розробки з теорії фінансів. Розвиток фінансового менеджменту. Сучасне дослідження теорії фінансів. Принципи організації фінансового менеджменту. Суб'єкти і об'єкти фінансового управління на підприємстві. Функції фінансового менеджменту. Формування і оперативне управління портфелем цінних паперів.

Проблема взаємозв'язку ціни фінансових активів та інформації.

Тема 22. Інформаційне забезпечення фінансового управління

Фінансова інформація та її використання в діяльності підприємства. Баланс підприємства та аналіз його складових частин. Ліквідність діяльність підприємства.

Засоби і зобов'язання підприємства. Зовнішні та внутрішні користувачі у процесі фінансового аналізу.

Тема 23. Фінансове планування

Фінансове планування. Види планів, зміст і послідовність їх розробки на

підприємстві. Основні фінансові показники в системі бізнес-планування. Фінансове планування в системі бюджетування поточної діяльності. Фінансовий ризик і його оцінка. Оцінка поточного фінансового стану компанії. Поточне і перспективне планування фінансово-господарської діяльності. Поточне управління фінансами компанії. Управління активами.

Тема 24. Управління державними фінансами

Еволюція фінансового менеджменту. Принципи організації фінансового менеджменту. Суб'єкти і об'єкти державного фінансового управління на підприємстві. Визначення фінансового механізму, фінансової кризи, фінансової політики, фінансових показників. Склад фінансових ресурсів держави.

Криза державних фінансів і шляхи фінансової стабілізації.

Запитання для підготовки з дисципліни «Фінанси»

1. Необхідність та сутність фінансів.
2. Основні фінансові категорії: фінансові відносини, об'єкт та суб'єкти фінансових відносин, фінансова діяльність, доходи та витрати, фінансові ресурси.
3. Фінансова модель ринкової економіки. Фінансова модель адміністративної економіки.
4. Американська, західноєвропейська та скандинавська фінансові моделі.
5. Функції фінансів. Основні функції Міністерства фінансів України
6. Сутність фінансового контролю. Види фінансового контролю.
7. Внутрішня структура фінансової системи. Організаційна структура фінансової системи.
8. Основні функції державної податкової адміністрації України. Функції Національного банку України. Сутність та складові фінансової політики.
9. Фінансовий механізм.
10. Фінансові відносини підприємств. Методи організації фінансової діяльності підприємств.
11. Склад фінансових ресурсів підприємств.
12. Принципи побудови бюджетної системи України.
13. Формування прибутку підприємств.
14. Сутність страхування та основні суб'єкти страхування.
15. Форми та види страхування.
16. Бюджетний дефіцит та причини його виникнення.
17. Фінансові посередники та їх функції.
18. Джерела формування та напрями використання Пенсійного фонду.
19. Сутність фінансового ринку та його структура.
20. Кредитний ринок.
21. Ринок цінних паперів.

22. Державний кредит, його форми. Класифікація державного кредиту.
23. Державний борг та його значення. Способи коригування позикової політики.
24. Загальнодержавні фонди цільового призначення.
25. Податки, їх сутність та функції. Основні принципи оподаткування.
26. Основні елементи податкової системи України.
27. Ставки податків та способи стягнення податків.
28. Податок на прибуток підприємств.
29. Прибутковий податок з фізичних осіб.
30. Акцизний збір.
31. Податок на додану вартість. Прямі та непрямі податки.
32. Місцеві податки та збори.
33. Бюджетна система України. Бюджетний процес в Україні.
34. Джерела формування фінансових ресурсів підприємств.
35. Склад видатків державного бюджету.
36. Склад доходів державного бюджету.
37. Сутність страхових відносин.
38. Джерела формування та напрямки використання фондів соціального страхування.
39. Характеристика державних цінних паперів в Україні.
40. Сутність та роль фінансів домогосподарств.

1.5. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Тема 1. Теоретичні основи і принципи організації бухгалтерського обліку

Зміст дисципліни “Особливості організації обліку в банках”. Місце обліку в системі управління; цілі бухгалтерського обліку в банках; фінансовий, управлінський і податковий облік; чинники, що впливають на організацію бухгалтерського обліку.

Предмет організації бухгалтерського обліку. Види операцій, характерних для облікового процесу. Складові предмета організації бухгалтерського обліку. Об’єкти організації бухгалтерського обліку. Принципи організації бухгалтерського обліку: цілісність, всебічність, субординація, динамічність, адаптивність, паралелізм, ритмічність, прямолінійність, безперервність, пропорційність щодо організації обліку.

Застосування загальнонаукових методів при організації бухгалтерського обліку. Специфічні методи і прийоми організації бухгалтерського обліку. Використання графічного, проектного методів.

Основи організації бухгалтерського обліку і звітності в банках України.

Нормативні акти, що регламентують питання організації бухгалтерського обліку в банках України. Методологічне керівництво бухгалтерським обліком і звітністю в банках України. Мета і завдання організації бухгалтерського обліку в банках.

Тема 2. Організація технічного оформлення і забезпечення бухгалтерського обліку

Технічне оформлення бухгалтерського обліку, його суть і значення. Принципи вдосконалення форм і методів обліку (облікової політики). Загальна побудова облікового процесу та його етапи. Фази циклу опрацювання облікової інформації у банках України. Послідовність опрацювання облікової інформації. Способи технології облікового процесу: ручний, механізований, автоматизований. Особливості організації технічного забезпечення обліку і контролю в умовах застосування ЕОМ.

Тема 3. Організація облікових номенклатур та носіїв облікової інформації

Суть та значення облікових номенклатур. Методика і техніка відбору облікових номенклатур на окремих етапах облікового процесу. Організація відображення інформації первинного обліку. Методика і техніка вибору документів для організації документування господарських операцій. Уніфікація та стандартизація форм первинних документів. Особливості формування первинних документів в умовах автоматизації обліку. Форми відображення облікової інформації поточного обліку. Вплив автоматизації на реєстрацію даних поточного обліку. Організація відображення інформації підсумкового обліку. Види звітних форм.

Тема 4. Організація документообігу і діловодства

Суть та стадії документообігу. Документообіг за банківськими операціями. Класифікація банківських документів. Реквізити банківських документів, їх склад і розміщення на документі. Організація руху облікової інформації та її матеріальних носіїв. Організація документообігу, порядок розроблення і затвердження графіків документообігу. Організація діловодства. Архівне зберігання документів.

Тема 5. Організаційна побудова облікового підрозділу та організація праці обліковців

Форми організаційної побудови бухгалтерії. Структура апарату бухгалтерії. Фактори, що впливають на форму організаційної побудови та структуру бухгалтерії. Побудова обліково-операційного апарату комерційних банків. Функції та відповідальність бухгалтерського персоналу банку.

Тема 6. Організаційне забезпечення обліку

Організаційні регламенти з обліку, їх класифікація. Методика розроблення положення про відділ. Зміст і методика розроблення посадових інструкцій. Відображення в ній цілей і завдань, прав і обов'язків, відповідальності, взаємозв'язку з іншими посадовими особами, порядку призначення і звільнення з посади.

Тема 7. Облікова політика банку

Загальні положення облікової політики банку. Завдання бухгалтерського обліку в банках, відповідальність за організацію бухгалтерського обліку в банку. Характеристика аналітичних рахунків внутрішнього плану рахунків банків. Методи оцінки активів та зобов'язань. Організація проведення інвентаризації. Регулювання розходжень між фактичною наявністю та даними обліку, виявлених у результаті інвентаризації.

Тема 8. Організація обліково-операційної роботи в банках України

Організація бухгалтерського обліку та операційної роботи в банках. Вимоги до організації обліково-операційної роботи. Розподіл аналітичних рахунків між відповідальними виконавцями. Організація робочого дня і документообігу. Операційний день банку.

Організація внутрішньобанківського контролю та його мета. Облікові процедури, що підлягають внутрішньобанківському контролю. Первинний та додатковий внутрішньобанківський контроль. Контроль за зберіганням і використанням печаток, штампів, бланків. Організація аналітичного і синтетичного обліку в банках. Ведення записів в особових рахунках, загальні реквізити особових рахунків і виписок із них. Основні реєстри синтетичного обліку в банках, їх побудова, порядок і періодичність складання. Порядок оформлення виправних ордерів, відображення в особових рахунках виправлення помилок.

Порядок зберігання бухгалтерських документів. Порядок вилучення документів, облікових реєстрів, бухгалтерських звітів і балансів банку.

Тема 9. Організація обліку касових операцій банку

Організація обліку і контролю операцій прибуткової, видаткової, вечірньої каси банку, каси перерахунку грошової виручки. Організація документообігу за касовими операціями банку. Контроль і ревізія готівки в касах і сховищі банку. Оформлення результатів контролю касових операцій банку.

Тема 10. Організація обліку кредитних і депозитних операцій банку

Загальні питання організації обліку кредитних і депозитних операцій банку. Організація обліку стандартної заборгованості за кредитами, сумнівної та безнадійної. Організація обліку формування і використання резервів на покриття можливих втрат від кредитних операцій банку. Організація обліку нарахованих, прострочених нарахованих доходів, не сплачених у строк доходів за наданими банком кредитами. Організація документообігу та контролю за кредитними операціями банку. Організація аналітичного і синтетичного обліку номіналу депозиту, нарахування процентів за депозитом. Організація обліку операцій зі сплати процентів та погашення депозиту. Організація документообігу та контролю депозитних операцій банку.

Тема 11. Організація обліку операцій в іноземній валюті

Загальні питання організації обліку операцій в іноземній валюті. Організація аналітичного і синтетичного обліку операцій, що здійснюються через пункти обміну валют, операції в іноземній валюті, що виконуються за дорученням клієнтів, власних операцій банку з іноземною валютою. Організація документообігу та контролю валютних операцій банку.

Тема 12. Організація обліку операцій банку з цінними паперами

Загальні питання організації обліку операцій банку з цінними паперами. Організація аналітичного і синтетичного обліку вкладень банку в акції та інші цінні папери з нефіксованим прибутком, вкладень банку в боргові цінні папери, довгострокових вкладень банку в асоційовані і дочірні компанії, власних боргових цінних паперів, емітованих банком. Організація обліку резервів під знецінення цінних паперів. Організація обліку доходів і витрат банку від операцій з цінними паперами. Організація документообігу за операціями банку з цінними паперами. Організація контролю операцій банку з цінними паперами.

Тема 13. Організація обліку внутрішньобанківських операцій

Загальні питання організації обліку внутрішньобанківських операцій. Організація аналітичного і синтетичного обліку доходів, витрат, капіталу банку, основних засобів, їх амортизації (зносу), ремонту. Організація обліку особового складу працівників та первинного обліку робочого часу. Організація планування робіт з обліку праці та її оплати. Організація документообігу та контролю за внутрішньобанківськими операціями.

Тема 14. Організація звітності банку

Загальні принципи організації звітності. Організація планування робіт і складання статистичної звітності. План організації, робіт із складання періодичної фінансової звітності. План організації робіт із складання річної звітності. Графік складання річного звіту. Організація подання річного звіту.

Запитання для підготовки з дисципліни «Бухгалтерський облік і звітність банківських установ»

1. Актив і пасив балансу банку. Коротка характеристика.
2. Зміст і вимоги до операційної діяльності банку.
3. Класифікація доходів та видатків банку.
4. Методологічні основи фінансового обліку в банках України.
5. Об'єкти бухгалтерського обліку, класифікація бухгалтерських рахунків і методи реєстрації банківських операцій в бухгалтерських реєстрах.
6. Облік власного капіталу.
7. Облік грошових коштів банку.
8. Облік депозитних операцій банку.
9. Облік доходів, витрат і фінансових результатів діяльності банку.

10. Облік кредитних операцій банку.
11. Облік операцій з цінними паперами.
12. Організація документообігу у комерційному банку.
13. Організація аналітичного і синтетичного обліку в банках.
14. Організація бухгалтерського обліку у комерційних банках.
15. Принципи бухгалтерського обліку у банку.
16. Принципи побудови плану рахунків.
17. Склад та призначення фінансової звітності банку.
18. Структура плану рахунків бухгалтерського обліку в банках.
19. Фінансова звітність банку.
20. Активні і пасивні операції комерційних банків.

2.ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЇ

Атестація фахових молодших бакалаврів в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова здійснюється відповідно до Законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про вищу освіту»; Постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. №1341 (із змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінетом Міністрів №509 від 12.06.2019 р., № 519 від 25.06.2020 р.) «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій», Постанови Кабінету Міністрів України від 19 травня 2021 р. № 497 «Про атестацію здобувачів ступеня фахової передвищої освіти та ступенів вищої освіти на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях у формі Єдиного державного кваліфікаційного іспиту»; стандартів освітньої діяльності і стандартів вищої освіти, інших нормативних актів України з питань освіти, Статуту Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Атестацію здобувачів фахової передвищої освіти за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування здійснює екзаменаційна комісія у формі кваліфікаційного іспиту.

Екзаменаційна комісія створюється у встановленому порядку відповідно до Положення про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова та відокремленому структурному підрозділі «Фаховий коледж ОНУ імені І. І. Мечникова».

Атестація здобувачів фахової передвищої освіти проводиться державною мовою, відкрито і гласно.

До атестації допускаються випускники, які повністю виконали навчальний план.

Рішенням екзаменаційної комісії випускникам, які найбільш відзначились у вирішенні задач діяльності, передбачених ОПП, може бути виданий диплом фахового молодшого бакалавра з соціальної роботи «З ВІДЗНАКОЮ».

Екзаменаційний білет складається із 3-х питань. Зразок білету кваліфікаційного іспиту наведений у Додатку А.

3.КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Шкала оцінювання знань студентів є такою:

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінки за національною шкалою
		екзамен
90-100	A	відмінно
85-89	B	добре
75-84	C	
70-74	D	задовільно
60-69	E	
35-59	FX	незадовільно
1-34	F	

Встановлені критерії оцінювання достатності знань студентів при підсумковій атестації є такими:

<u>Бали</u>	<u>Критерії оцінювання</u>
90 - 100 «Відмінно»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Студент показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.
75 - 89 «Добре»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальних дисциплін, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Студент питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, може мати місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення студента до фактів.
60 - 74 «Задовільно»	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.
1 - 59 «Незадовільно»	Оцінюється завдання, що не виконане, або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях припущені суттєві помилки.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Банківська система /навч. посіб./ (Л.І. Катан, Н.І. Демчук, В.Г. Бабенко-Левада, Т.О. Журавльова); за ред. І.М. Мазур. – Дніпро: Пороги, 2017.- 444 с.
2. Бюджетний кодекс України: закон України від 08.07.2010 № 2456-17, редакція від 01.01.18 [із змінами та доповненнями] //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50-51, ст.572 [Ел. ресурс] // Верховна Рада України: [сайт]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/245617>.
3. Варцаба В.І., Заславська О.І. Сучасне банківництво: теорія і практика: Навч. посібник. — Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018.— 364 с.
4. Вовчак О. Д. Страхова справа: підручник К. : Знання, 2011. 391 с.
5. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
6. Гроші та кредит : підручник / за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. – 892 с.
7. Єфімов С.Л. Економіка і страхування: енциклопедичний словник. М.: Церіх-ПЕЛ, 2015. 528 с.
8. Закон України "Про страхування" від 07.03.1996 р. №85/96-ВР(зі змінами та доповненнями)
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96%D0%B2%D1%80#Text>
9. Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 01.07.2004 р. № 1961-IV(зі змінами та доповненнями)
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15#Text>
10. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні, Затв. постановою Правління НБУ № 368 від 28.08.01р.
URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>
11. Конспект лекцій з курсу “Страховання” для студентів всіх форм навчання всіх спеціальностей. Одеса: ОНЕУ, ротاپронт, 2016. (Укл. П.В. Бондаренко, О.М. Ковальова)
12. Методика розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні: затв. пост. Правління Національного банку України від 2 червня 2009 р. № 315 URL: <http://www.bank.gov.ua>.
13. Податковий кодекс України №2755-VI від 02 грудня 2010 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-19>.
14. Практикум з курсу “Страховання” для студентів всіх форм навчання всіх спеціальностей. Одеса: ОНЕУ, ротاپронт, 2016. (Укл. П.В. Бондаренко, О.М. Ковальова)
15. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. №2121-III URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
16. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21 червня 2018 р. №2473-VIII (зі змін., і доп.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>.
17. Про Національний банк України: Закон України від 20 травня 1999 р. № 679-XIV (зі змін., і доповн.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/http>
18. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 23 лют. 2012 р. № 4452-VI URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4452-17>

19. Розвиток фінансового ринку України в умовах європейської інтеграції: проблеми та перспективи: колективна монографія. / ред. В. Г. Баранова, О. М. Гончаренко. Харків: «Діса плюс», 2019. 370 с
20. Словник з курсу “Страховання” для студентів всіх форм навчання всіх спеціальностей. Одеса: ОНЕУ, ротапринт, 2017. (Укл. П.В. Бондаренко, І.В. Ропотан)
21. Стечишин, Т. Б. Банківська справа [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Т. Б. Стечишин, О. Л. Малахова. - Тернопіль : ТНЕУ, 2018. - 403 с.
22. Фінанси : навчальний посібник [Електронний ресурс] / І. В. Журавльова, О. В. Гаврильченко, О. П. Полтніна та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора І. В. Журавльової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. –330 с.
23. Фінанси. Підручник / І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2017. – 720с.
24. Фінанси: Навчальний посібник / Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. – Х.: Видавництво «Лідер», 2013. – 560 с.
25. Фінанси: навчальний посібник в 2-х частинах / ред. В. Г. Баранової, Одеса: Атлант, 2015. – Ч.1. – 344с.
26. Фінанси: Навчальний посібник: експрес курс / [Волохова І. С., Шикіна Н. А., Волкова О. Г. та ін.] за заг. ред. Волохової І. С. Харків: Видавництво «ПромАрт», 2018. – 262 с.
27. Фінанси: підручн. / О.Я. Стойко, Д.І. Дема; за ред. О.Я. Стойка. – К.: Алерта, 2017. – 406 с.
28. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навчальний посібник / авт. кол.; – К., 2019. – 272 с.
29. Яворська Т. В. Страхові послуги: Навчальний посібник. К.: Знання, 2015. 360с.

Інтернет-ресурси:

1. Інтернет-журнал Фориншурер.- URL: <http://forinsurer.com>
2. Ліга страхових організацій України: URL:: <http://www.uainsur.com>
3. Офіційний сайт The World Bank. URL: <http://www.data.worldbank.org/>.
4. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.rada.gov.ua>
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Офіційний сайт Європейського центрального банку. URL: <http://www.ecb.europa.eu>.
7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. URL: <https://www.mof.gov.ua/uk>
8. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – URL: <http://www.bank.gov.ua>.
9. Офіційний сайт Національної комісії з регулювання фінансових послуг України. - URL: <http://www.nfp.gov.ua>

Приклад екзаменаційного завдання**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ОНУ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА**

Кваліфікаційний іспит

зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування

за ОПС Фаховий молодший бакалавр

Екзаменаційний білет 1

1. Банківський відсоток, його види, способи та методи нарахування.
2. Функції фінансів.
3. Основні засади податкового законодавства України. Зміни у структурі податків і зборів.

Затверджено на засіданні Педагогічної ради Фахового коледжу

Протокол № від «   »   202   р.

Голова Педагогічної ради _____ Ольга НІКОГОСЯН